

Operaházi Dolgozók Független Szakszervezete
Bárány Balázs Péter elnök részére

Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete
Rotter Oszkár alapszervezet elnök részére

Tárgy: Válaszok felvetett kérdésekre

Tisztelt Elnök Urak! Kedves Oszkár és Balázs!

Ezúton válaszolok az ez idáig összegyűjtött kérdéseitekre.

1. Az elbocsátások szempontjai (77/2025. számú szakszervezeti levél)

AZ ODFSZ jelezte, hogy az alábbi szakszervezeti tagok panasszal fordultak hozzá: Bíró Zsófia, Dávida Tamás, Fahidi Patrícia, Fias Gábor, Illés Péter, Kovács Gergely, Kunszeri Márta, Svantek Anna és Tempfli Mária és tekintettel arra, hogy vonatkozásukban érdemi magyarázatot nem kapott a kiválasztásuk szempontjait illetően, kérte az írásbeli választ arról, hogy milyen szempontok alapján kerültek ők az elbocsátottak körébe.

Ahogy azt a munkáltató részéről korábban is elmondtuk, a kiválasztás szempontja a következő lehetett:

- az adott munkakörben volt lehetőség a feladatok összevonására,
- az adott feladat/munkakör kevesebb munkatárssal is hatékonyan ellátható.

Az Mt. 6. § (4) bekezdése értelmében az OPERA olyan tényről, adatról, körülményről vagy ezek változásáról köteles tájékoztatást adni, amely a munkaviszony létesítése, valamint az Mt-ben meghatározott jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges. A létszámcsökkentés végrehajtását megelőzően az OPERA részletesen tájékoztatta a szakszervezeteket az intézkedés indokáról, ami az Mt. munkaügyi kapcsolatos fejezetében meghatározott tájékoztatás definíciójának megfelel, és a szakszervezetek az intézkedéssel kapcsolatos véleményüket kialakíthatták. Ezt meghaladóan a munkáltató nem köteles személyre szóló, részletes indoklással alátámasztott tájékoztatást nyújtani arról, hogy az érintett vezetők miért az adott munkavállalót választották ki. A törvény arra ad lehetőséget, hogy ha a munkavállaló a felmondást és annak indoklását sérelmesnek tartja, akkor bíróság előtt vitassa az intézkedést, ahogy ez meg is történt.

2. Munkaközi szünet az énekkarban (77/2025. számú szakszervezeti levél)

Az ODFSZ részéről az alábbi észrevétel érkezett az énekkari szünetek kapcsán, A KSZ. 32.3. szerint *„művészi és művészeti munkakörnem a munkaközi szünetet több részletben kell kiadni, óránként legalább 10 perc tartamban. A jelenlévő munkavállalók közös döntésével a szüneteket össze lehet vonni azzal, hogy 90 perc után a szünetet ki kell adni.”*

Az ODFSZ úgy ítéli meg, hogy a magyar nyelv szabályai szerint e rendelkezést akként kell alkalmazni, hogy a munkáltatónak minden óra időtartamán belül kell legalább 10 perc munkaközi szünetet elrendelni.

A fenti kérdésben az értelmezésünk eltér. A kiadandó szünet számítási alapja az 1 óra folyamatos munkavégzés. Analógiaként hivatkozunk az Mt. 103. § szabályaira, amelyek a munkaközi szünet hosszát szintén a beosztott munkaidő alapján határozzák meg: 6 óra beosztott munkaidő után járó 20 perc szünet nem a 6 órát rövidíti meg, hanem a 6 órát megszakítva kell biztosítani. A KSZ az Mt-hez képest további kedvezményben részesíti az érintett munkakörben dolgozókat, ezért 1 óra munkavégzés után jár 10 perc szünet.

A felvetett panasszal összefüggésben tájékoztunk az énekkari karigazgatónál. Tájékoztatása szerint a kartermi próbákon, amennyiben a próbafolyamat ezt indokolja, a karigazgató 60 perc munkavégzés után ad ki szünetet, de ebben az esetben mindig legalább 20 perctet. Általános irányelvként tartja magát ahhoz a korábbi elvhez, hogy egy 3 órás kartermi próba esetén az első 45 perc munkavégzés után kiadja az első szünetet, ilyenkor is mindig legalább 15 perctet (tehát a kollektív szerződésben meghatározott minimum 10 percnél mindig többet ad ki). Mivel a munkaközi szünetet a munkaközi szünetet a munkavégzés megszakításával kell kiadni, ezért egy 3 órás kartermi próbán belül kerül kiadásra 30 perc szünet, mindig két részletben.

A karigazgató fentiek szerinti tájékoztatása álláspontunk szerint a KSZ hivatkozott pontjának megfelel.

3. MNB magántáncos munkakörök magyar nyelvű fordítása

Kérésekre az alábbiakban összefoglaljuk az új magántáncos munkakörbe tartozó beosztások magyar nyelvű jelentését:

- **grand sujet** – magas rangú táncművész, aki nagyobb szerepeket, esetenként karakter vagy főbb szerepeket is eltáncol
- **demi-soloist** – ez a világ nagy részén a megfelelője a mi korábbi címzetes magántáncos munkaköri beosztásunknak, azaz kisszólókat is táncolótáncművész
- **coryphée** – 'élen járó' - azaz olyan táncművész aki jeleskedik valamiben, kiemelkedik a tömegeből

4. A munkáltató kérjen szexuálpszichológusi szakvéleményt annak kapcsán, hogy káros-e az az operás gyakorlat, hogy 4-8 éves kislányok balett produkciókban fiú szerepeket táncolnak.

Kiskorú közreműködőink gyámhatósági bejelentéssel és szülői engedéllyel kerülnek minden esetben foglalkoztatásra. A gyámhatósági bejelentésre még a foglalkoztatásuk megkezdése előtt, már minden gyermek esetében külön-külön rendelkezésre állnak, és a bejelentésről maguk a szülők gondoskodnak jogszabályi alapon.

Kollégánk informálisan egyeztetett az ELTE Pszichológiai Intézet Személyiség- és Egészségpszichológia Tanszék egyik oktatójával, és szóban azt a tájékoztatást kapta, hogy egy ennyi idős gyermek is tökéletesen tisztában van azzal, hogy szerepet játszik, és ebben az életkorban már különválnak a gyermekekben a szerep és valóság közötti különbség. 4 éves kor körül kezdik tudatosan megkülönböztetni a szerepet a valóságtól. Már értik, hogy „anya csak eljátszotta, hogy boszorkány”, és a játékban való félelem vagy öröm is „mintha” jellegű lesz. Ez a „metareprezentációs képesség” (annak megértése, hogy egy dolog képviselhet valami mást) kezd kialakulni. 5-6 éves korra a legtöbb gyermek már stabilan érti, hogy a szerepjáték, a film, a mese,

vagy a színház nem valóság, vagyis el tudja különíteni a fikciót a realitástól. Ugyanakkor érzelmileg még beleélhetik magukat erősen (pl. sírnak egy mesefigura halálán), de tudják, hogy „ez csak mese”. Fentiekén túlmenően is és tényleg zárszóként szeretném megjegyezni, hogy ez a kérdéskör nem tartozik szorosan a munkavállalói érdekképviseletet érintő témák körébe.

Internetes kereséssel számos tudományos igényességű értekezés érhető el arról, hogy kiskorúak színházi közreműködése hatékony eszköz lehet az önismeret és az empátia, az együttműködés és a kollaboráció előmozdításában, az önbizalom fejlesztésében, a kritikus gondolkodás és az analitikus készségek elősegítésében, valamint az élet különböző ábrázolásmódjainak feltárásában a világ jobb megértése érdekében.

5. Miért nem vett részt a főigazgató a szeptemberi IÉT-en?

A főigazgató egyéb elfoglaltsága miatt nem tudott részt venni a szeptemberi IÉT ülésen.

6. A munkavállalók munkahelyi körülményeinek javulása – mik a munkáltató tervei?

AZ ODFSZ tájékoztatása szerint az énekkari öltözők esetenkénti zsúfoltságára érkezett panasz.

A nagy létszámú produkciók esetén mindig proaktívan, az operaházi lehetőségek és az ergonómia figyelembevételével járunk el. Például a *Lohengrin* esetében 52 férfi öltözik majd a férfi öltözőben, 8-8 fő pedig 1-1 statisztá öltözőben kényelmes elhelyezéssel 1-1 állótükörrel, a 48-50 fő nő a női énekkari öltözőben és 6-8 fő egyjelmezes nő, a Simándy épület 7. emeletén található Tango teremben, székekkel, asztalokkal, 3-4 mobil és falra szerelt állótükörrel és asztali tükrökkel.

Az esetlegesen felmerülő helyzetekre folyamatosan igyekszünk a munkatársak elégedettségének figyelembevételével a gyakorlatban reagálni.

7. Miért nem lettek az énekkarból elküldve a 2 fő harmadik országbeli munkavállaló?

Az állampolgárság az elbocsátások során – csak úgy, mint a munkaerőfelvétel, vagy épp a munkavégzés – nem kerül figyelembevételre. A külföldi állampolgárok ugyanolyan elbírálásban részesülnek, mint magyar állampolgár kollégáink, ahogy azt az egyenlő bánásmód megtartásáról szóló törvény előírja.

8. Első karmester további jogviszonya. Tájékoztatás kérése szakmai indoklással: Hogyan egyeztethető össze az OPERA első karmester munkakört betöltő személy más munkáltatónál betöltött főzeneigazgatói feladatai úgy, hogy az első karmesteri feladatellátása nem sérül, nem megy az Operaház zenei színvonalának rovására.

Az OPERA részére hatalmas büszkeség, hogy az OPERA első karmestere a Luxemburgi Filharmonikusok zeneigazgatói posztját elnyerte. Luxemburgi feladatait 2026 ősztől látja el, ami teljes egészében összeegyeztethető lesz az operai, kötetlen munkarendben ellátott első karmesteri munkakörével.

A kérdés kapcsán felmerült a párhuzam Haraszti Violetta esetével, akinek Balázs szavaival élve választani kellett az OPERA és külföldi tanulmányai között. Haraszti Violetta ezzel szemben zenekari művész, egyenlőtlen munkarendben. Rá éppoly büszkék vagyunk, azonban az ő Helsinkiben folytatott tanulmányok

és az operai zenekari tag munkakör párhuzamosan el nem látható feladatot jelent. Az OPERA semmilyen akadályt nem támasztott vele szemben, csupán a fizetés nélküli szabadságot nem támogatta. Az OPERA számtalan esetben hagyta és hagyja jóvá munkavállalói felé további jogviszony létesítését, amennyiben annak a KSZ-ben rögzített feltételei fennállnak. Rajna Martin esete tehát semmilyen megközelítésben nem tekinthető kivételnek.

9. A Kelléktár munkaelrendelése

A Kelléktár munkaelrendelését ellenőriztük. Apróbb pontatlanságokat találtunk a korábbi hónapokból, de az elmúlt pár hónapban már szabályosan kerül beosztásra a munkaidő. Tájékoztatunk, hogy az új évadtervező és munkaidőbeosztó szoftvernek köszönhetően szabályosan, nyomon követhetőbben működik a munka elrendelése.

10. Mikulás ünnepség

A Mikulás ünnepség kapcsán megerősíteni tudom az októberi IÉT ülésen szóban elhangzottakat, miszerint mi az aktív, állományban lévő kollégákkal szeretnénk meghívni erre az eseményre. Egyúttal tájékoztatunk benneteket, hogy a Művészeti Igazgatóság felkérte Hantos Balázst a Mikulás szerepére. A művész úr a felkérést elfogadta.

11. 98/2025. számú levélre válasz, plusz Diótörő előadás december 15-én

A Kollektív Szerződés 29.8. a) pontja rögzíti, hogy az évadtervben megjelölt hat hétfőn munkavégzést lehet beosztani. Ebben az évadban ez az alábbi hétfőkön valósul meg: december 8. Diótörő, december 22. Messiás, június 8. Macbeth, június 15. Csipkerózsika, illetve egy alkalommal az újévi koncertre próbál hétfőn a zenekar. Főigazgató úr kérése, miszerint december 15-én plusz Diótörő előadás kapcsán kéri a zenekar közreműködését a július 20-i Pillangókisasszony előadás július 21-én történő megvalósulása teszi lehetővé. Szóban már többször is hangsúlyoztuk, hogy ezeket a változásokat a nézői igények monitorozása közben levont következtetések teszik szükségessé. Igyekszünk a Kollektív Szerződés betartására, azonban ennyi rugalmasságot el kell, hogy bírjon a közös rendszerünk.

12. Lohengrin hangfelvétel 2025. november 23-án

Az ODFSZ ismételten nehezményezte, hogy az OPERA munkavégzést rendelt el 2025. november 23-ra (vasárnapra).

Álláspontunk szerint a KSZ 28.4. pontja nem tartalmaz olyan előírást, hogy vasárnap kizárólag előadást lehetne tartani, és erről már a nyári hangfelvételek kapcsán is tárgyaltunk. Az OPERA-nak a KSZ aláírásakor nem is volt szándéka, hogy a vasárnapi munkavégzésről ilyen módon lemondjon. Kizárólag a próba beosztására tartalmaz korlátot a KSZ 29.3. pontja.

A KSZ 28.4. pontja egyértelműen rögzíti, hogy az OPERA „rendeltetése folytán e napon [vasárnap] is működő munkáltató”. Az ezt követő mondatrész csak kiegészítést fűz az előzőekhez, annak tartalmát nem módosítva. Ez a mondatrész két részből áll, egyrészt megjelöli a releváns munkaköröket („az előadások tartásához és bemutatásához, illetve a vasárnapi és munkaszüneti napi üzemeléséhez szükséges

munkakörben”), másrészt a törvényi evidenciát rögzíti („vasárnapra és munkaszüneti napokra rendes és rendkívüli munkaidő is beosztható”).

Fentiek nyomán nem értünk tehát egyet a szakszervezet korlátot állító értelmezésével, miszerint vasárnapra hangfelvétel okán munkaidő nem rendelhető el.

A konzultációt kérő levél 2025. november 14-én kelt, amikor a 2025. november 23-ra vonatkozó munkaidő-beosztás már közlésre került. Ebben a helyzetben teljesen értelmezhetetlen a munkáltatói intézkedés végrehajtásának felfüggesztése, mivel annak végrehajtása már megtörtént a beosztások közlésével.

Kérem a fentiek szíves tudomásul vételét.

Kelt: Budapest, 2025. 11. 21.

Üdvözlettel:

Magyar Állami Operaház
Dr. Főző Virág
főigazgató-helyettes